

**Исполнительный комитет  
Большецильинского сельского поселения  
Дрожжановского муниципального района  
Республики Татарстан**

422461, Республика Татарстан, Дрожжановский район, с.Большая Цильна,  
ул.Советская, 13 тел.(84375)38-6-16,факс 38-6-35

**Татарстан Республикасы  
Чүпрәле муниципаль районы  
Зур Чынлы авыл жирлеге  
Башкарма комитеты**

[Bcel.Drz@tatar.ru](mailto:Bcel.Drz@tatar.ru)

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ**

01 февраль 2019 ел

**КАРАР**

**№ 5**

Гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау регламентын раслау түрында Татарстан Республикасы  
Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә органнарында (яңа  
редакциядә)

«Россия Федерациясе граждансарының мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе түрында» 2006 елның 2  
маяндагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында граждансарының  
мөрәҗәгатьләре түрында» 2003 елның 12 маяндагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы  
Законы һәм Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Уставы нигезендә Чүпрәле  
районы прокурорының 2019 елның 21 гыйнварындағы 02-08-02-2019 номерлы протестын исәпкә  
алып, Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Башкарма комитеты карап бирә:

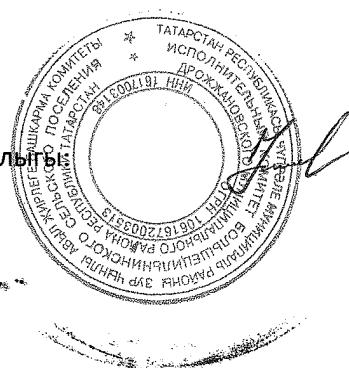
1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә  
органнарында ( яңа редакциядә) гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау регламентын расларга.
2. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге башлыгының  
2015 елның 20 маенданы 6 номерлы карапы үз көчен югалткан дип санарага.
3. Элеге карапны Зур Чынлы авыл жирлеге территориясендә урнашкан махсус мәгълүмати  
стендларда халыкка игълан итәргә һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә  
Татарстан Республикасы хокукуй мәгълүмат рәсми порталында түбәндәге адрес буенча бастырып  
чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru>.
4. Элеге карап кабул ителгән вакыттан үз көченә керә.
5. Элеге карапның үтәлешен контрольдә тотуны үзем артыннан калдырам.

Татарстан Республикасы

Чүпрәле муниципаль районы

Зур Чынлы авыл жирлеге башлыгы

Ф.Ж.Фатхуллов



Зур Чынлы

авыл жирлеге башкарма

комитетының 01.02.2019 ел

№5 карарына күшымта

**Регламент Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә органнарында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау (яңа редакциядә)**

**I. Гомуми нигезләмәләр**

1.1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә органнарында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау регламенты (алга таба - Регламент) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге башлыгы, Совет һәм Башкарма комитет тарафыннан (яисә текст буенча – жирле үзидарә органнары) гражданнар мөрәжәгатьләрен карауны оештыру тәртибен билгели һәм гражданнарның мөрәжәгатьләрен караганда эш башкаруның вакытын һәм эзлеклелеген, эш башкару кагыйдәләрен билгели.

1.2. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау түбәндәге адрес буенча гамәлгә ашырыла:

Россия Федерациясе Конституциясе;

«Россия Федерациясе гражданнары мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маенданы 59-ФЗ номерлы Федераль закон»;

«Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турындагы мәгълүммәттан файдалануны тәэмин итү хакында» 09.02.2009 елдагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон»;

«Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру турында» 27.07.2010 ел, № 210-ФЗ Федераль закон»;

«Татарстан Республикасында гражданнарның мөрәжәгатьләре турында» 2003 елның 12 маенданы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы»;

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге Уставы белән.

1.3. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карап тикшерү гражданнардан шәхси кабул итү барышында кергән язма һәм телдән мөрәжәгатьләрне карый.

**II. Функцияне үтәү тәртибенә таләпләр гражданнарның**

**мөрәжәгатьләрен карау буенча**

2.1. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау функцияләрен үтәү тәртибе турында мәгълүмат бирелә:

1) Турыдан-туры Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге башкарма комитеты бинасында;

- 2) Башкарма комитет тарафыннан телефон элемтәсе, электрон мәгълүмат бири, электрон техника, интернет чөлтәре чарапарын файдаланып;
- 3) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районның интернет-сайтында мәгълүмат урнаштыру, массакүләм мәгълүмат чарапарында бастырып чыгару, мәгълүмат материалларын бастырып чыгару юлы белән жирле үзидарә органнары тарафыннан.

2.2. Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының кабул иту урыны туринде мәгълүмат, аларның тулы поча адресы, белешмә телефоннары, гражданнарның язмача мөрәжәгатенә таләпләр, гражданнарны кабул иту көннәре һәм сәгатьләре, шулай ук мөрәжәгать иту тәртибе, шул исәптән электрон формада урнаштырыла:

- 1) ТР Чүпрәле муниципаль районның интернет-сайтында;
- 2) Чүпрәле муниципаль районаны Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә органнары урнашкан бинада мәгълүмат стендында.

2.3. Телефоннан шалтыратуларга җавап биргәндә, жирле үзидарә органнары хезмәткәрләре гражданнар мөрәжәгатьләрен карау тәртибе буенча белешмәләр бирә. Җавап телефон қыңғыравын кабул иткән граждан, фамилия, исем, атасының исеме һәм вазыйфасы шалтыраткан органның исеме туриндагы мәгълүммәттән башланырга тиеш.

Әгәр шалтыраткан хезмәткәр куелган сорауга җавап бирә алмый икән, ул гражданинга кирәклө мәгълүматны алырга мөмкин булган телефон номеры белән хәбәр итәргә тиеш.

### **III. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча функцияләрнең башкару нигезе**

3.1. Чүпрәле муниципаль районаны Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә органына гражданинның мөрәжәгате гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча функцияне үтәү өчен нигез булып тора:

гариза – гражданның аның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен яисә башка затларның конституциячел хокукларын һәм ирекләрен гамәлгә ашыруда ярдәм иту туринде үтенечләре, йә законнарны һәм башка норматив хокукый актларны бозу, жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар эшендә житешсезлекләр, йә күрсәтелгән органнар һәм вазыйфаи затларның эшчәнлеген тәнкыйтьләве туринде хәбәр иту;

тәкъдимнәр-гражданга муниципаль хокукый актларны камилләштерү, жирле үзидарә органнары эшчәнлеген камилләштерү, иҗтимагый мәнәсәбәтләрне үстерү, дәүләт һәм Ҙәмгыяты эшчәнлегенең социаль-икътисадый һәм башка өлкәләрен яхшырту буенча тәкъдимнәр;

шикаять – гражданинның аның бозылган хокукларын, ирекләрен яки законлы мәнфәгатьләрен яисә хокукларын, ирекләрен яки башка затларның законлы мәнфәгатьләрен торгызыу яки яклау туриндагы үтенечләре.

3.2. Гражданнар карау өчен үз мөрәжәгатьләрен тапшыралар:

шәхсән жирле үзидарә органына;

Чүпрәле муниципаль районаны Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә органы адресына поча аша юллау;

гражданнарны шәхси кабул иту барышында;

факсимиль элементе каналлары буенча жирле үзидарә органнары (884375) 38-6-16 телефоннары буенча;

«Интернет-кабул иту булмәсе» Чүпрәле муниципаль районы порталында "Интернет «мәгълүмати-телеинформация чөлтәрендә»;

жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнгән электрон почта адресына.

3.3. Гражданың язма мәрәжәгатендә жирле үзидарә органы атамасы да булырга тиеш, аңа тиешле вазыйфаи затның язма мәрәжәгате, яисә фамилиясе, исеме, атасының исеме, яисә тиешле затның вазыйфасы жибәрелә, шулай ук үзенең фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңғысы – булган очракта), жавап жибәрелгән почта адресы, мәрәжәгатьне яңадан жайга салу турында хәбәрнамә, тәкъдим, гариза яки шикаятынен асылын бәян иту, мәрәжәгать итүченен шәхси имзасы һәм датасы жибәрелә.

Кирәк булган очракта, язма мәрәжәгатькә үзләренен дәлилләрен раслау өчен документлар һәм материаллар яки аларның күчермәләре бирелә.

4.4. Дәүләт органына, жирле үзидарә органына яисә электрон документ рәвешендәге вазыйфаи затка кергән мәрәжәгать әлеге Федераль законда билгеләнгән тәртиптә карап тикшерелергә тиеш. Мәрәжәгатьтә граждан мәжбүри тәртиптә үзенең фамилиясен, исемен, атасының исемен (соңғысы булган очракта), жавап жибәрелергә тиешле электрон почта адресын, мәрәжәгатьне яңадан жайлыштыру турында хәбәрнамә күрсәтә. Граждан мондый мәрәжәгатькә кирәклө документларны һәм материалларны электрон формада күярга хокуклы.

3.5. Шәхси кабул иту вакытында гражданин шәхесен раслаучы документ күрсәтә.

3.6. Язма мәрәжәгатында өчен законнар белән билгеләнгән таләпләргә туры килмәгәннәрне дә кертеп, гражданнарның барлық мәрәжәгатында дә теркәлү һәм исәпкә алышырга тиеш.

#### **IV. Функцияне башкаруудан баш тарту өчен нигезләр исемлеге**

##### **гражданнарның мәрәжәгатында карау буенча**

4.1. Мәрәжәгать каралмый асылда, әгәр:

1) гражданинның язма мәрәжәгатендә элек жибәрелгән мәрәжәгатында бәйле рәвештә аңа берничә тапкыр язма жаваплар бирелгән һәм шул ук вакытта мәрәжәгаттә, күрсәтелгән мәрәжәгать һәм элек жибәрелгән мәрәжәгатында бер үк органга яисә бер үк вазыйфаи затка жибәрелгән шарты белән, яңа дәлилләр яисә шартлар күрсәтелми торган мәсьәлә бар;

2) мәрәжәгаттә булган мәсьәләләр буенча законлы көченә кергән суд карары бар;

3) мәрәжәгаттә вазыйфаи затның, шулай ук аның гайлә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм милкенә куркыныч янаган лицензиясез яисә мәсхәрәле гыйбарәләр бар;

4) мәрәжәгать итүченен фамилиясе яисә жавап бирү өчен почта адресы күрсәтелмәгән;

5) язма мәрәжәгатьнең тексты укырга бирелми;

6) мөрәжәгаттә куелган мәсьәләнең асылы буенча жавап дәүләт яисә федераль закон тарафыннан саклана торған башка серне тәшкіл итүче белешмәләрне белдермичә бирелә алмый. Шәхси кабул итү барышында гражданин мөрәжәгатьне караудан баштарта, әгәр элек аңа мөрәжәгаттә куелган сорауларның асылы буенча жавап бирелгән булса.

7) язма мөрәжәгать тексты тәкъдим, гариза яки шикаятынен асылын билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, мөрәжәгатькә жавап бирелми һәм ул дәүләт органына, җирле үзидарә органына яисә вазыйфаи затка алар компетенциясенә туры китереп карауга жибәрелә алмый икән, мөрәжәгать теркәлгән көннән жиде көн эчендә бу хакта мөрәжәгать жибәргән гражданга хәбәр ителә;

8) дәүләт органына, җирле үзидарә органына яисә әлеге Федераль законның 10 статьясындагы 4 елеше нигезендә "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чeltәрендә дәүләт органы яисә җирле үзидарә органының рәсми сайтында урнаштырылган сорауга жавап булган язма мөрәжәгать кергән очракта, мөрәжәгать теркәлгән көннән жиде көн эчендә "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чeltәрендә рәсми сайтның электрон адресы хәбәр ителә, анда мөрәжәгаттә куелган сорауга жавап урнаштырылган, суд каарына карата шикаятыне карап, кире кайтмай.»

4.2. Язма мөрәжәгатьне карап тикшерүдән баштарту турында язмача яки электрон документ формасында хәбәр ителә торған гражданга. Әгәр язма мөрәжәгать тексты уқырга бирелмәсә, мөрәжәгатькә жавап бирелми, бу хакта мөрәжәгать теркәлгән көннән жиде көн эчендә хәбәр ителә, әгәр аның фамилиясе һәм почта адресы уқырга бирелсә.

4.3. Суд каары естеннән шикаять бирелгән мөрәжәгать теркәлгәннән соң жиде көн эчендә мөрәжәгать жибәргән гражданга әлеге суд каарына шикаять бирү тәртибен аңлатып кире кайтарыла.

4.4. Ҙирле үзидарә органына яисә вазыйфаи затка аларның компетенцияләре нигезендә кергән язмача мөрәжәгать, язма мөрәжәгать теркәлгәннән соң 30 көн эчендә карала.

Аерым очракларда, шулай ук мөрәжәгатьне карау өчен кирәkle булган башка органга, җирле үзидарә органы житәкчесе, вазыйфаи зат яисә вәкаләтле зат мөрәжәгатьне карау вакытын озайту турында хәбәр итеп, мөрәжәгать жибәргән гражданны карау вакытын озайту турында хәбәр итеп, мөрәжәгатьне карау вакытын 30 көннән дә артмаска хокуклы.

#### **V. Гражданнары шәхси кабул итү өчен билгеләнгән үрүннәргә һәм помещенииләргә таләпләр**

5.1. Гражданнар мөрәжәгаттәрән карау буенча функцияне гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән биналар санитар-эпидемиологик кагыйдәләргә һәм нормативларга туры килергә тиеш.

5.2. Зур Чынлы авыл җирлеге җирле үзидарә органнары урнашкан бинага кергәндә, эш режимы турындағы мәгълүматны үз эченә алған элмә урнаштырыла.

5.3. Гражданнары шәхси кабул итү үрүннәры жиңазлана:

- 1) һава кондиционерлау системасы;
- 2) янгын системасы һәм янгын сундеру чарапары;
- 3) Гадәттән тыш хәл килеп чыгу турында хәбәр итү системасы;
- 4) саклау системасы.

5.4. Шәхси кабул итүне көту урыны гариза бирүчеләр өчен үңайлы шартларга туры килергә тиеш, урындықлар, өстәлләр белән жиназландырыла, язма мәрәжәгатьләрне язу өчен канцелярия кирәк-яраклары, мәгълүмати стендлар белән тәэммин ителә.

## **VI. Мәрәжәгатьне караганда гражданның хокуклары**

6.1. Граждан аның мәрәжәгатен карау стадиясендә хокуклы:

өстәмә документлар һәм материаллар тапшырырга яки аларны бетерү турында үтенеч белән мәрәжәгать итәргә, шул исәптән электрон формада;

әгәр дә бу башка затларның хокукларына, ирекләренә һәм законлы мәнфәгатьләренә кагылмаса һәм әлеге документларда һәм материалларда дәүләт яисә федераль закон тарафыннан саклана торган башка серне тәشكил итүче мәгълүматлар булмаса, мәрәжәгатьне карап тикшерүгә кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу;

кирәк булган очракта мәрәжәгатьне карауда катнашырга;

мәрәжәгаттә қуелган мәсьәләләрне хәл итү компетенциясенә кергән дәүләт органына, җирле үзидарә органына яисә вазыйфаи затка мәрәжәгатьне яңадан җайга салу турында хәбәрнамә алырга;

Россия Федерациясе законнары нигезендә административ һәм (яки) суд тәртибендә мәрәжәгать каралуга бәйле рәвештә мәрәжәгать буенча кабул ителгән карагра яисә гамәлгә (гамәл қылмау) шикаять белән мәрәжәгать итәргә;

мәрәжәгатьне карауны туктату турында гариза белән мәрәжәгать итәргә;

мәрәжәгаттә қуелган мәсьәләләрнең асылы буенча язмача җавап алырга, мәрәжәгаттә қуелган мәсьәләләрне хәл итү компетенциясенә кергән дәүләт органына, җирле үзидарә органына яисә вазыйфаи затка язмача мәрәжәгатьне яңадан җайга салу турында хәбәрнамә алырга.

6.2. Ҙирле үзидарә органнары тәэммин итә:

кирәк булган очракта-мәрәжәгать җибәргән гражданнынан катнашында гражданнынан мәрәжәгаттыләрен объектив, һәрьяклап һәм вакытында карап тикшерү;

дәүләт органнарында, башка җирле үзидарә органнарында һәм башка вазыйфаи затларда гражданнынан мәрәжәгаттыләрен карау өчен кирәкле документларны һәм материалларны, шул исәптән электрон формада, судлардан, алдан тикшерү органнарыннан тыш, алу;

гражданнының бозылган хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен торғызуга яисә яклауга юнәлдерелгән чаралар күрү;

куелган мәсьәләләрнең асылы буенча гражданнынага язмача җаваплар җибәрү, әлеге Регламентта күрсәтелгән очраклардан тыш;

гражданга аның мәрәжәгатен дәүләт органына, башка җирле үзидарә органына яисә башка вазыйфаи затка аларның компетенцияләре нигезендә, шул исәптән электрон формада карап тикшерүгә җибәрү турында хәбәрнамә.

6.3. Жириле үзидарә органнарында гражданнар мөрәжәгатьләрен карау сыйфатына карата төп таләпләр булып тора:

гражданнарга бирелә торган мәгълүматның дөреслеге;

гражданнарга тулы мәгълүмат бирү;

гражданнар тарафыннан мәгълүмат алуның уңайлылыгы һәм һәркем өчен мөмкин булуы;

карала торган мөрәжәгатькә карата карап чыгару оперативлыгы;

гражданга аның мөрәжәгатенә жавап бирүнен вакытында булуы.

6.4. Гражданин аның мөрәжәгатен карап тикшерүнен барышы турында белә ала:

Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жириле үзидарә органнарына шәхсән мөрәжәгать итеп;

8(84375) 38-6-16 телефоннары буенча шалтыратып;

Чүпрәле муниципаль районы порталында " Интернет «мәгълүмати-телекоммуникация чeltәрендә электрон форма тутырып.

Кирәк булган очракта граждан теркәлү номеры һәм тиешле жириле үзидарә органнары телефоннары буенча үз мөрәжәгатен теркәү датасы турында мәгълүмат ала.

## **VII. Язма мөрәжәгатьне карау процедурасы**

### **7.1. Эзлекле гамәлләр (процедуралар)**

7.1.1. Мөрәжәгатьне карау буенча функциянең үтәлеше тубәндәге процедураларны үз эченә ала:

1) мөрәжәгатьне кабул итү һәм беренчел эшкәрту;

2) мөрәжәгатьне теркәү;

3) контрольгә мөрәжәгать кую;

4) карау өчен мөрәжәгать жибәрү;

5) бүлекчәләрдә мөрәжәгатьләрне карау;

6) гражданнарны шәхси кабул итү барышында мөрәжәгатьләрне карау

7) мөрәжәгатьне карау срокын озайту (кирәк булганда);

8) мөрәжәгатькә жавапны рәсмиләштерү һәм жибәрү.

9) мөрәжәгатьне карау барышы турында белешмә мәгълүмат бирү;

10) мөрәжәгатькә жавап бирү.

### **7.2. Мөрәжәгатьләрне кабул итү һәм беренчел эшкәрту**

7.2.1. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча функцияне үтәү нигез булып гражданның Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә органына мөрәжәгате яисә башка дәүләт органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан яисә вазыйфаи затлардан, компетенция нигезендә карау өчен мөрәжәгать иту тора.

7. 2.2. Документлар кабул иту өчен жаваплы белгеч:

корреспонденция адресациясенең дөреслеген һәм төрү савытының бөтенлеген тикшерә;

конвертларны ачып жибәрә, аларда документларның булу-булмавын тикшерә (өзелгән документлар беркетелә), хат текстына конверт сала;

кергән документларның (паспортлар, хәрби билетлар, хезмәт кенәгәләре, пенсия таныклыклары һәм башка шундый күшымталар) қүчермәләрен төшерә һәм әлеге документларның оригиналларын гражданинга заказлы хат белән жибәрә;

хат тексты булмаган очракта текст белән белешмә тәшкил итә:

"адреска хатлар (жирле үзидарә органы атамасы) юк», дата һәм тапшырылган документларга күшүп язылган шәхси имзалар;

акт (регламентка 1 нче күшымта) ике несхәдә акчалата билгеләр (мөрәжәгатьтән алынган затлардан тыш), кыйммәтле кәгазъләр (облигацияләр, акцияләр һәм т.д.) белән кергән хатларга, бүләкләр (ачканнан соң язма кертем ачыкланмаган хатлар), шулай ук конвертларда авторлар тарафыннан кыйммәтле хатларга язылган документларның житешмәве ачыкланган очракларда төзи.

Күрсәтелгән актлар жирле үзидарә органында саклана: тиешле эштә бер несхә, икенчесе кергән мөрәжәгатькә теркәлә.

7.2.3. Документлар кабул иту өчен жаваплы белгеч, авырлығы буенча стандарт булмаган мөрәжәгать алгач, каты исле ялган тасма булган форма күләме, аның конвертында почта жибәруләре өчен хас булмаган кертемнәр (порошок һәм т.д.) каплана торган төkerгән ялган тасма белән ябыштырып, бу хакта үзенең житәкчесенә хәбәр итәргә һәм тиешле куркынычсызлык чараларын күрергә тиеш.

7.2.4. «Шәхсән» тамгасы белән мөрәжәгатьләр кергән көнне адресатка хат (пакет) ачмыйча гына тапшырыла.

Әгәр «шәхсән» тамгасы белән кергән мөрәжәгать шәхси характердагы хат булмаса, кулланучы мөрәжәгать алынган көннән соң килүче эш көненнән дә соңга калмыйча аны билгеләнгән тәртиптә теркәү өчен тапшырырга тиеш.

7.2.5. Гражданнардан язмача мөрәжәгатьләрне кабул иту гражданнар мөрәжәгатьләрен кабул иту өчен жаваплы белгеч тарафыннан башкарыла.

7.2.6. Мөрәжәгатьтә граждан фамилиясе һәм жавап бирү өчен почта адресы күрсәтелмәгән очракта, гражданнар мөрәжәгатьләрен кабул иту өчен жаваплы белгеч граждандан кирәkle мәгълүмат күрсәтүләрен сорарга тиеш.

7.2.7. Факсимиль элементе каналлары буенча кергән мөрәжәгатьләрне кабул иту һәм карау язма мөрәжәгатьләр белән шундый ук эш алып барыла.

7.2.8. Гомуми файдаланудагы мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрләре, шул исәптән «Интернет» чөлтәре буенча кергән мәрәжәгатьләр гомуми файдаланудагы мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрләре буенча, шул исәптән «Интернет» чөлтәре буенча кергән гражданнар мәрәжәгатьләрен кабул иту өчен жаваплы белгеч тарафыннан кабул ителә, кәгазьдә бастырыла һәм теркәлүгә тапшырыла.

Чүпрәле муниципаль районы Порталында «Интернет-кабул иту» технологиясен кулланып гражданнар тарафыннан «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация чөлтәрендә кабул ителә.

Гомуми файдаланудагы мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрләре, шул исәптән «Интернет» чөлтәре буенча кергән мәрәжәгатьләр белән алга таба да шундый ук эш язма мәрәжәгатьләр белән дә алыш барыла.

7.2.9. Телефон буенча мәрәжәгатьләрне кабул иту, шулай ук белешмә мәгълүмат бирү жирле үзидарә органнары хезмәткәрләре тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Телефон аша мәрәжәгать итүче белгеч ачыклый: гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңғысы-булган очракта);

пошта адресы;

телефон (булганда);

социаль нигезләмә;

ташламалы статус (булганда);

тәкъдим, гариза яки шикаятынен асылы.

7.2.10. Телефон буенча мәрәжәгатьтә бәян ителгән фактлар һәм хәлләр ачык һәм өстәмә тикшерүне таләп итми икән, граждан ризалыгы белән мәрәжәгать итүгә жавап куелган мәсьәләләрнен асылы буенча телдән бирелергә мөмкин.

### **7.3. Кабул ителгән мәрәжәгатьләрне теркәү**

7.3.1. Гражданнар мәрәжәгатьләрен карау функциясен гамәлгә ашыра башлау өчен нигез булып, мәрәжәгатьләрне теркәү өчен жаваплы белгечкә мәрәжәгать керү тора.

7.3.2. Кергән мәрәжәгатьләр документлар әйләнешенен бердәм ведомствоара системасында (алга таба-ЕМСД) теркәлә)

7.3.3. Мәрәжәгатьләрне теркәү өчен жаваплы белгеч: хатның беренче битененең өске ирекле почмак уң ягында керү һәм теркәү номеры күрсәтелгән теркәлү штампны күя. Бу очракта, әгәр урын билгеләнгән өчен штампа, занято текст хатлары, штамп булырга мөмкин проставлен бу ином урында тәэммин итүче, аның прочтение тыш, сүл як югары почмагына хатлар;

кабатлануга мәрәжәгатьне тикшерә. Эгәр мәрәжәгать кабат булса, беренчел мәрәжәгать белән АМСДГА тиешле элемтә ясый;

теркәү картасында АМСД гражданинның исеме, атасының исеме (исеме һәм атасының исеме билгеле булмаса, инициалларны күрсәтә) алыштырыгысыз падежда һәм аның почта һәм (яки) электрон (булган очракта) адресын күрсәтә;

әгәр хат ике һәм аннан да күбрәк авторлары тарафыннан имзаланган икән, аларның адресына жавап җибәрелергә тиеш булуын теркәячәк. Шул ук вакытта ЕМСД теркәү картасында тиешле басуда коллектив мөрәжәгать билгесе билгеләнә;

гражданниң социаль хәлен һәм ташламалы категориясен күрсәтә (булганда) ;

мөрәжәгатьне китерү ысулын билгели (почта, срочно, шәхсән һәм тдп.);

кирәк булган очракта мөрәжәгать белән озату документының кайdan килүен күрсәтә, озату документының датасын һәм чыккан номерын күрсәтә;

тәкъдим, гариза яки шикаятынен асылын кыскача формалаштыра;

мөрәжәгать темасы шифрны гамәлдәге тематик классификатор буенча күя;

вазыйфаи затның мөрәжәгатькә резолюциясе (озату документы) проектын әзерли.

**7.3.4. Мөрәжәгатьләрнен дубликатлары, кабат мөрәжәгатьләр, шулай ук беренчел бирелгән мөрәжәгатьләргә өстәмә мәгълуматлар булган мөрәжәгатьләр, рөхсәт вакыты тәмамланмаган мөрәжәгатьләрнен түбәндәгә тәртип номеры белән АМСД теркәү картасында тиешле документларны кулланып теркәлә.**

**7.3.5. Телефон аша кергән аноним мөрәжәгать теркәлми һәм каралмый.**

Күрсәтелгән аноним мөрәжәгатьтә хокукка каршы әзерләнә, ясала торган яки камил гамәлләр турында, шулай ук әзерли торган, кылышына яки кылышына торган зат турында мәгълумат булган очракта, мөрәжәгать аларның компетенциясе нигезендә дәүләт органнарына теркәләргә һәм җибәрелергә тиеш.

**7.3.6. Процедураны үтәү нәтижәсе булып, АМСДГА мөрәжәгатьне теркәү һәм карау өчен тапшыру өчен мөрәжәгать әзерләү тора.**

#### **7.4. Мөрәжәгатьләрне контролъгә кую.**

**7.4.1. Гражданнарың законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен конкрет бозулар, шулай ук ижтимагый әһәмияткә ия булган мәсьәләләр буенча мөрәжәгатьләр контролъгә алына.**  
Мөрәжәгатьләрнен куелышы шулай ук дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшендә житешсезлекләрне бетерү, почта обзорлары, аналитик язмалар һәм мөрәжәгать итүчеләр мөрәжәгать иткән очракта элегрәк кабул ителгән чараларны ачыклау өчен материаллар алу максатында башкарыла.

**7.4.2. Россия Федерациясе Президенты, Татарстан Республикасы Президентының гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча 15 көнгә кадәр йөкләмәләр үтәлеше аерым контролъгә куела.**

**7.4.3. Контрольгә алынган мөрәжәгатьләрдә аларны карауга җибәрү алдыннан "Контроль" билгесе куела.**

**7.4.5. Әгәр мөрәжәгатьне караган жирле үзидарә органыннан һәм башка оешмадан алынган жавапта мөрәжәгать итүче куйган мәсьәлә билгеле бер вакыт эчендә хәл ителәчәк дип күрсәтелә**

икән, мондый мөрәжәгать өстәмә контролъға куелырга мөмкин, бу хакта мәсьәләне ахыргача хәл итү турында жавап бирү өчен контроль срок күрсәтелеп хәбәрнамә жибәрелә.

7.4.6. Мөрәжәгать жирле үзидарә органына ńәм башка оешмага кабат карау өчен кире кайтарыла, әгәр алынган жаваптан мөрәжәгатьтә куелган барлық мәсьәләләр дә каралмаса яки аңа карата куелган таләпләргә жавап бирмәсә.

7.4.7. Гражданнарның мөрәжәгатьләре буенча йөкләмәләр үтәлешен координацияләү ńәм контролъдә тоту, гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау срокларын үтәүне Чүпрәле муниципаль районы Марс авыл жирлеге башлыгы башкара.

7.4.8. Процедураны гамәлгә ашыру нәтижәсе булып гражданнарның аеруча әнәмиятле мөрәжәгатьләрен ńәм гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча югары органнар йөкләмәләрен контролъдә тоту тора.

## **7.5. Мөрәжәгать жибәрү карау**

7.5.1. Теркәү датасыннан жиде көн эчендә мөрәжәгать органга мөрәжәгать итү буенча жибәрелә, мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне компетентлы хәл итәргә, мөрәжәгать жибәрлән гражданга мөрәжәгатьне яңадан жайга салу турында мөрәжәгать юллаган мөрәжәгатьтә. Дәүләт органнары ńәм башка оешмалар белән әш итү буенча жибәрелгән мөрәжәгатьләр жибәрелгән оешмага кире кайтарыла.

7.5.2. Язма мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне хәл итү берничә дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары яисә вазыйфаи затлар компетенциясенә керә икән, теркәлү қөненнән жиде көн эчендә мөрәжәгатьләрнең күчermәләре тиешле дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына яисә тиешле вазыйфаи затларга жибәрелә.

7.5.3. Дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына ńәм контролъ белән башка оешмаларга жибәрелә торган мөрәжәгатьләргә озату хатлары, шулай ук хаталы жибәрелгән мөрәжәгатьләрне кире кайтару турында озату хатлары жирле үзидарә органнары житәкчесе тарафыннан имзалана.

7.5.4. Күрсәтелгән мөрәжәгатьтә әзерләнелә торган, қылышан яки хокукка каршы камил эшчәнлек турында, шулай ук әзерләнүче, қылган яки қылган зат турында мәгълүмат булса, жирле үзидарә органы житәкчесе мөрәжәгатьне хокук саклау органнарына жибәрә.

7.5.5. Дәүләт яки муниципаль хезмәт күрсәту тәртибен бозуга шикаять белән мөрәжәгать килгән очракта, мондый мөрәжәгать "Дәүләт ńәм муниципаль хезмәтләр күрсәтуне оештыру турында" 2010 елның 27 июлендәге 210-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән тәртиптә карала.

5.6. Миграция өлкәсендә Россия Федерациисе законнарын ихтимал бозу фактлары турында мәгълүматны үз эченә алган язма мөрәжәгать хокукий куллану функцияләрен, миграция өлкәсендә контролъ, күзәтчелек ńәм дәүләт хезмәтләре күрсәту функцияларен гамәлгә ашыра торган федераль башкарма хакимият органының территориаль органына ńәм Татарстан Республикасы Президентына, мөрәжәгать жибәрлән гражданга, аның мөрәжәгатен яңадан жайга салу турында, 4.2 пунктының икенче абзацында күрсәтелгән очрактан тыш, биш көн эчендә жибәрелә әлеге карар.

## **7.6. Гражданнарны шәхси кабул итү барышында мөрәжәгатьләрне карау**

7.6.1. Гражданнарны шәхси кабул иту чират тәртибендә (тере чират) шәхесне раслаучы документ күрсәтү буенча гамәлгә ашырыла.

Гражданнарны кабул иту жирле үзидарәнең тиешле органы житәкчесе тарафыннан, ә аның булмаганда – аны алыштыручи зат тарафыннан шул ук тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Шәхси кабул итугә килгән гражданнарга шәхси кабул иту карточкалары көгазьдә рәсмиләштерелә. Кабул иту тәмамланғач, орган хезмәткәре гражданнарны шәхси кабул иту карточкасын АМСДГА регистрацияли, мәрәжәгать иткән фамилиясе, исеме, атасының исеме, теркәү урыны, социаль хәле, ташламалы состав, мәрәжәгать иту төре, мәрәжәгатьнең кыскача эчтәлеге, карау нәтижәсе турында мәгълүматлар базасына кертә.

Шәхси кабул иту өчен билгеләнгән көннәрдә һәм сәгатьләрдә органнарда беренче чиратта шәхси кабул иту хокуқына ия:

- 1) I, II төркем инвалидлары һәм (яки) аларның законлы вәкилләре (ата-аналарның берсе, уллыкка алучыларның, опекун яки попечитель);
- 2) Бөек Ватан сугышы ветераннары, Россия Федерациясе Геройлары, Советлар Союзы Геройлары, Россия Федерациясе Геройлары, Дан орденының тулы кавалерлары, Социалистик Хезмәт Геройлары, Россия Федерациясе Хезмәт Геройлары, сугыш хәрәкәтләре ветераннары;
- 3) инвалид балалар, ятим балалар, ата - ана каравыннан мәхрүм калган балалар, ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясенән мәхрүм калган балалар арасыннан булган затлар, шулай ук аларның законлы вәкилләре һәм вәкилләре, әгәр алар мондый балаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итугә һәм яклауга бәйле мәсьәләләр буенча мәрәжәгать итсәләр;
- 4) Өч яшькә кадәрге балалар белән кабул итугә килгән гражданнар;
- 5) Федерация Советы әгъзалары, Дәүләт Думасы депутатлары;
- 6) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районның Мактаулы гражданнары, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлегенең Мактаулы гражданнары.

7.6.2. Шәхси кабул иту вакытында житәкче кабул итугә жирле үзидарә органының вазыйфаи затын чакырырга хокуклы.

7.6.3. Шәхси кабул иту вакытында гражданин үзенең мәрәжәгатен телдән яки язмача аңлатып бирә ала.

7.6.4. Шәхси кабул иту тәмамланғач, мәрәжәгать итүчегә кадәр мәрәжәгать итүчегә карап тикшерү һәм аның мәрәжәгате буенча чаralарны кабул иту йөкләнгән карар яисә мәгълүмат житкерелә, шулай ук җавап каян алачак, яисә аның мәрәжәгате асылда нинди тәртиптә каралырга мөмкин икәнлеге аңлатыла.

7.6.5. Гражданнар мәрәжәгатьләрен карап тикшерү нәтижәләре буенча шәхси кабул итүне гамәлгә ашыручи житәкче йөкләмәләр үтәлешен контрольдә тоту турында Карап кабул итәргә мөмкин.

7.6.6. Гражданнар мәрәжәгате буенча йөкләмәләрнең үтәлү вакытын контролльдә тотуны башкаручыга мәрәжәгатьләрне искә төшерә торган җаваплы зат башкара.

7.6.7. Шәхси кабул итү материаллары 5 ел дәвамында саклана, аннары билгеләнгән тәртиптә юкка чыгарыла.

7.6.8. Гражданнарны шәхси кабул итү нәтижәсө булып граждан мәрәҗәгать иткән мәсьәләненә асылы буенча аңлатма бирү яисә күелган мәсьәләне хәл итү буенча карар кабул итү, йә граждан гаризасын вәкаләтле органга карау өчен йөкләмә жибәрү тора.

## **7.7. Гражданнар мәрәҗәгатенә жавап рәсмиләштеру**

7.7.1. Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге башлыгы гражданнар мәрәҗәгатенә жавапка күл күя.

7.7.2. Жавап тексты төгәл, эзлекле, кыска, хатта күелган барлық сорауларга аңлатмалар бирергә тиеш. Шикаяттә бәян итептән фактларны раслаганда, жавапта гражданин мәрәҗәгате буенча нинди чаралар күрелүен күрсәтергә кирәк.

Мәрәҗәгатькә жавап жирле үзиңдерә органына яисә вазыйфай затка электрон документ рәвешендә көргөн мәрәҗәгаттә күрсәтелгән электрон почта адресы һәм жирле үзиңдерә органына яисә вазыйфай затка язмача мәрәҗәгаттә күрсәтелгән почта адресы буенча электрон документ рәвешендә жибәрелә. Моннан тыш, жирле үзиңдерә органына яисә вазыйфай затка билгесез затлар даирәсенең мәнфәгатыләренә кагылышлы тәкъдим, гариза яки шикаятьне үз эченә алган мәрәҗәгатькә, аерым алганда, билгесез затлар даирәсенә карата чыгарылган суд карапына карата чыгарылган мәрәҗәгатькә, жавап, шул исәптән суд карапын шикаять белдерү тәртибен аңлатып, «Россия Федерациясе гражданнары мәрәҗәгатен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маенданы 59-ФЗ номерлы Федераль законның 6 статьясындагы 2 өлеше таләпләрен үтәү белән әлеге жирле үзиңдерә органының «Интернет»мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә рәсми сайтында урнаштырылырга мөмкин.

7.7.3. Хакимиятнең федераль һәм республика органнарына жаваплы вакытта мәрәҗәгать итүчегә аның мәрәҗәгатен карап тикшерү нәтижәләре турында хәбәр итептә күрсәтлергә тиеш. Коллектив мәрәҗәгатыләр буенча жавапларда мәрәҗәгать итүчеләрнең кемгә жавап бирүләре күрсәтелә.

7.7.4. Мәрәҗәгатьне карау нәтижәләре буенча маҳсус жавап әзерләү таләп итептә (мәсәлән, жир участогы бүләп бирү, матди ярдәм күрсәту турында). Әлеге хокукый актның күчермәләре нәсхәс башкаучы тарафыннан гариза бирүчегә жибәрелә.

7.7.5. Жавапка гариза бирүче тарафыннан хатка язылган документларның төп нәсхәләре теркәлә. Әгәр хатта башка документларны (аларның күчермәләрен) кире кайтару турындагы үтенечләр булмаса, алар әштә кала.

7.7.6. Жаваплар билгеләнгән үрнәктәге бланкларда басыла. Жавапның сул як түбән почмагында ńичшикsez башкаучының фамилиясе һәм аның хезмәт телефонының номеры күрсәтелә.

7.7.7. Федераль һәм республика хакимият органнарына гражданнар мәрәҗәгатыләренең төп нәсхәләре бары тик штамп булганда гына кире кайтарылырга тиеш "яки озату хатында маҳсус тамга булган очракта гына кире кайтарыла.

7.7.8. Әгәр мәрәҗәгатькә арадаш жавап бирелсә, текстта мәсьәләне хәл итүнен соңғы вакыты күрсәтелә.

7.7.9. Язма мөрәжәгатьне карау һәм жавапны рәсмиләштерү тәмамланғаннан соң, аны жаваплы затка тапшыралар, ул жавапны рәсмиләштерүнен дөреслеген тикшерә, һәм аны қыскача карап тоту АМСДГА кертелә. Элеге регламентта каралған таләпләргә туры килми торған жаваплар башкаручыга эшләп бетерү өчен кире кайтарыла

7.7.10. Жавап күчермәләренә Түбән почмак үңында башкаручы "эшкә" дип язуны ясый, карау нәтижәсен күрсәтә ("канәгатъләндерелде", "аңлатылды", "кире кагылды"), датаны күя, үзенең фамилиясен, инициалларын һәм телефонын күрсәтә, аларның шәхси имзасын раслый. Хатны гамәлдән чыгаруның дөреслегенә авыл жирлеге башкарма комитеты секретаре контролълек итә.

7.7.11. ЕМСДГА жавап теркәлгәннән соң жаваплы зат аны жибәрә. Жавапларны теркәлмичә жибәрү рөхсәт ителми.

7.7.12. Эгәр мөрәжәгатьне тикшергәндә эшне карау өчен мөним хәлләр килеп чыкса, башкаручы мөрәжәгатьне карау нәтижәләре турында белешмә төзи.

7.7.13. Архив саклау буенча эшләрнең йомгаклау бизәлеше Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә эш кирәк-яраклары нигезендә башкарыла.

## **7.8. Белешмә мәгълүмат бирү мөрәжәгатьне карау барышы турында**

7.8.1. Гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча белешмә эшен жирле үзидарә органының жаваплы хезмәткәре алып бара.

7.8.2. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча функцияне үтәү мәсьәләләре буенча белешмәләр жирле үзидарә органнары хезмәткәрләре тарафыннан бирелә. Белешмәләр шәхси мөрәжәгать иткәндә яки белешмә телефоннары ярдәмендә бирелә (тел. (84375) 38-6-16).

7.8.3. Белешмәләр түбәндәгө мәсьәләләр буенча бирелә:

- 1) мөрәжәгать алу һәм аны карауга жибәрү турында;
- 2) мөрәжәгатьне караудан баш тарту турында;
- 3) мөрәжәгатьне карау срокын озайту турында;
- 4) мөрәжәгатьне карау нәтижәләре турында.

7.8.4. Гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча функцияне үтәү турында белешмә алу мәсьәләсе буенча гариза бирүчеләрдән телефоннан шалтыратулар дүшәмбедән жомгага кадәр 8.00 дән 17.00 гә кадәр кабул ителә, ял һәм бәйрәм көннәреннән тыш, бәйрәм алды көнендә - 8.00 дән 15.00 сәгатькә кадәр.

7.8.5. Жирле үзидарә органы хезмәткәре телефоны буенча сорай алган очракта:

- 1) граждан шалтыраткан орган исемен атый;
- 2) үз фамилиясен, исемен, атасының исемен әйтеп, тапшырыла;
- 3) абонентка тәкъдим итәргә тәкъдим итә;
- 4) мөрәжәгатьнен әчтәлеген тыңлый һәм аныклый;
- 5) әдәпле, корректно һәм қысқа бирә турында жавап карау барышы мөрәжәгатьне;

6) мөрәжәгать иткән вакытта күелган сорауга жавап бирергә мөмкин булмаганда мөрәжәгать итүчегә конкрет көнгө һәм билгеле бер вакытта шалтыратырга тәкъдим итә;

7) билгеләнгән срокка хезмәткәр жавап әзерли.

7.8.6. Гражданинның шәхси мөрәжәгатенә яисә белешмә телефоны буенча белешмә мәгълүмат бириү нәтижәсө булып мөрәжәгатьне карау барышы турында гражданга телдән хәбәр итү тора.

### **VIII. Функция башкарылуын контролъдә тоту**

#### **гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча**

8.8.1. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау функциясен башкаруны ағымдагы контролъдә тоту гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча һәр этапта (процедурада) тикшерүләр үткәруне һәм гариза бирүчеләрнең хокукларын бозуларны ачыклау һәм бетерү буенча чаралар күрү, каарларны карау, кабул итү һәм мөрәжәгать итүчеләр мөрәжәгатенә жаваплар әзерләү һәм жибәрүне үз эченә ала.

8.8.2. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча функциянең үтәлешенә ағымдагы контроль ТР Чүпрәле муниципаль районы Зур Чынлы авыл жирлеге башлыгы тарафыннан башкарыла.

8.8.3. Элеге регламентны бозган вазифаи затларга карата йогынты чаралары Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районаның Зур Чынлы авыл жирлеге башлыгы тарафыннан, Э башлык – авыл жирлеге Советы тарафыннан кабул ителә.

8.8.4. Граждан Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нигезендә гражданнар мөрәжәгатьләрен карап тикшерү функциясен үтәгендә жирле үзидарә органнарының, башка органнарның һәм оешмаларның, аларның вазыйфаи затларының һәм хезмәткәрләренең гамәлләренең (гамәл кылмавына) һәм каарларына шикаять бирергә хокуклы.

1 нче күшүмтә

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль  
районы Зур Чынлы авыл жирлеге жирле үзидарә  
органнарында гражданнар мөрәжәгатьләрен  
карау Регламентына

АКТ \_\_\_\_\_

тасвирлау буенча документларның житмәве турында хатларда  
корреспондент белән белдерү һәм хатларда белән бәялелек

«\_\_\_\_\_» 20 \_\_\_\_ ел

Комиссия составында \_\_\_\_\_ (акт төзегән  
затларның фамилиясе, инициаллары һәм вазифалары)

түбәндәге турында чын акт төзегән: «\_\_\_\_\_» 20 \_\_\_\_ г. Зур Чынлы авыл жирлеге жирле  
үзидарә органына корреспонденция керде, анда (акчалата билгеләр, кыйммәтле кәгазьләр,  
бүләкләр табылган, хат авторы тарафыннан кыйммәтле кәгазьләргә язылган документларның  
житмәве ачыкланды):

---

---

---

---

---

Комиссия әгъзалары:

(имза, дата) ФИО

(имза, дата) ФИО

(имза, дата) ФИО